

ת"פ 28834/03/12 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 28834-03-12 מדינת ישראל נ' פלוני

בפני כב' השופט מ. גלעד
המאשימה מדינת ישראל
באמצעות פמ"ח
ע"י ב"כ עו"ד גב' מאשה בוגדנוב
נגד פלוני
הנאשם ע"י ב"כ עו"ד מערוף ג' בארין

גזר דין

איסור פרסום

אני מתיר פרסום גזר הדין למעט כל פרט מזהה של המתלוננת, הנאשם ובני משפחתם.

1. כללי

ביום 03.04.2013, לאחר שנשמעה עדות מספר עדים לרבות המתלוננת, הגיעו הצדדים להסדר טיעון, במסגרתו הוגש כתב אישום מתוקן (א').

הנאשם הודה בעובדות כתב האישום המתוקן והורשע בביצוע העבירות הבאות:

1. חבלה חמורה - עבירה לפי סעיף 333 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "החוק העונשין").
2. תקיפת בת זוג - עבירה לפי סעיפים 379 + 382(ב)(1) לחוק העונשין (ריבוי מקרים).
3. איומים - עבירה לפי סעיף 192 לחוק העונשין (ריבוי מקרים).
4. הדחה בחקירה - עבירה לפי סעיף 245(ב) לחוק העונשין.

5. ניסיון לתקיפת בת זוג - עבירה לפי סעיפים 379 + 382(ב)(1) + 25 לחוק העונשין.

2. הצדדים לא הגיעו להסכמה בעניין העונש.

3. עובדות כתב האישום המתוקן

כתב האישום המתוקן מתאר עבירות אלימות שביצע הנאשם כלפי אשתו, המתלוננת;

מעובדות כתב האישום עולה, כי הנאשם וד'. הם בני דודים הנשואים מזה כ-13 שנים, מתגוררים בכפר במרכז הארץ, ולהם 4 ילדים קטינים משותפים (כיום כבר 5 ילדים).

בתאריך 27.11.08 בשעות אחר הצהריים, הכה הנאשם את המתלוננת, באמצעות מכת אגרוף בלסתה, וגרם בכך לשבר כפול בלסת התחתונה שלה והיא נזקקה לשני ניתוחים בהרדמה מלאה.

במהלך התקופה שבין 27.11.08 ועד ליום מעצרו, נהג הנאשם להכות את המתלוננת, בביתם המשותף, באמצעות סטירות בפניה ובעיטות בגופה.

בנוסף, במהלך השנים הללו נהג הנאשם לאיים על המתלוננת, בביתם המשותף, באומרו כי אם היא תתלונן עליו במשטרה הוא יפגע בה לאחר שישתחרר מבית הסוהר, וכל זאת בכוונה להפחידה ולהקניטה ובנסותו להניעה שבחקירה על-פי דין, לא תמסור הודעה.

בתאריך 3.1.13, סמוך לשעה 23.00, בזמן שהמתלוננת ישנה על הרצפה ביחד עם בתה הקטינה ר', דרך הנאשם על צווארה של המתלוננת. עקב כך, ברחה המתלוננת יחד עם ר' לבית השכנים.

בתאריך 8.1.13, בסמוך לשעה 18.30, תקף הנאשם את המתלוננת בנוכחות ילדיהם, בחדר המדרגות של ביתם המשותף, באופן שנטל דלי מלא במים ושפך אותו על ראשה. לאחר מכן המתלוננת וילדיה נמלטו בריצה לבית הוריה.

בתאריך 15.1.13, בעת שהמתלוננת המתינה יחד עם ילדיה ביומן תחנת משטרת אום אל פאחם, נכנס הנאשם ליומן התחנה, כשהוא מלווה באנשי יחידת "נחשון", וכשהבחין במתלוננת ניסה לתקוף אותה, באופן שניגש למקום בו ישבה, רכן לעברה וירק לכיוונה.

במעשיו המתוארים לעיל, חבל הנאשם במתלוננת, שהיא בת זוגו, חבלה חמורה שלא כדין; תקף את המתלוננת שהיא בת זוגו, מספר רב של פעמים, שלא כדין; במספר רב של הזדמנויות, איים על המתלוננת בפגיעה שלא

כדין בגופה, בכוונה להפחידה או להקניטה; הדיחה בחקירה בדרך של איומים והפחדה, ובמקרה אחר ניסה לתקוף אותה.

4. בטרם שמיעת הטעונונים לעונש הוריתי על עריכת תסקיר שרות המבחן בעניינו של הנאשם.

תסקירי שרות המבחן

5. תסקיר ראשון - 15.5.13

מהתסקיר עולה כי הנאשם כבן 42, נשוי ואב לארבעה ילדים. במועד עריכת התסקיר היתה אשתו מצויה בהריון מתקדם. הנאשם מתגורר בדירה הסמוכה לבית הוריו ונמצא בשלבים מתקדמים של בניית בית פרטי חדש.

הנאשם סיים 13 שנות לימוד עם תעודת בגרות, המשיך את לימודיו בתחום ההנדסאות, אך לא השלים את חובותיו לקבלת תעודה. עובד כקבלן משנה בעבודות פתוח כבישים ותואר על ידי החברה המעסיקה, כבעל מקצוע אמין, מקצועי ואחראי.

משפחת מוצאו של הנאשם מונה אם, אלמנה, ו-9 אחים ואחיות (אחד האחים נפטר בגיל 43), כאשר הנאשם תיאר מערכת יחסים תקינה בתוך המשפחה המורחבת והוא נחווה כדמות משמעותית עבור אחיו הצעירים, ואף מעסיק את חלקם. ככלל, תיאר הנאשם תהליך גדילה והתפתחות תקין ואת המסגרת המשפחתית כמסגרת שסיפקה בטחון, תמיכה והכוונה.

קצין המבחן תיאר, כי במפגש עם הנאשם, הוא היה בתחילה מכונס בעצמו, השיב באופן מצומצם וקונקרטי, שלל אלימות או פתולוגיה ביחסים הבין-אישיים, לא קיבל אחריות "פעילה" על העבירות נשוא כתב האישום, וטען כי הפגיעות המתוארות בכתב האישום אירעו באופן מקרי, או בשגגה, ולא היו מתוכננות.

עם זאת, במהלך השיחה כאשר עומת עם התרשמות קצין המבחן בדבר היעדר אותנטיות בתשובותיו, פרץ הנאשם בבכי והודה כי הוא חש בושה ופגיעה בדימויו העצמי והגברי ולפיכך הוא נוקט בהימנעות. בהמשך, החל הנאשם להיפתח, לגעת בתכנים רגשיים ולתאר דינאמיקה מורכבת ביחסים הזוגיים, אך ביקש כי הדברים לא יפורטו בתסקיר.

הנאשם הודה בכל העובדות אשר בכתב האישום ושיתף כי בשנים האחרונות אירע מפנה במערכת היחסים הזוגית בינו לבין אשתו, אשר התבטא בהיעדר הרמוניה וחוסר אמון.

יחד עם זאת, הנאשם לא התמודד עם הקונפליקטים והשתמש בדפוס הגנתי. כמו כן, היה אמביוולנטי וחסר עמדה מגובשת לגבי עתיד היחסים עם אשתו. מחד, רמז על קיומה של פגיעה רגשית על רקע חוסר אמון כלפי אשתו ומאידך, לא היה מוכן להציף את הבעיה ולהתמודד עמה.

מהתרשמות שנוצרה בעקבות שיחה עם המתלוננת, אשת הנאשם, עלה כי היא עונה על המאפיינים של אישה מוכה, הטוענת כי בעלה פגע בה שלא בכוונה, וכי היא חוזרת בה מהעדויות שמסרה במשטרה. המתלוננת לא הצביעה על נזקקות טיפולית וביקשה שבעלה יחזור הביתה. קצין המבחן התרשם כי היא התקשתה לדבר בפתיחות על רקע השוני המגדרי והבושה לשתף בתכנים רגשיים.

בסופו של דבר, התרשם קצין המבחן כי הנאשם הכיר בבעייתיות במערכת היחסים הזוגית בינו לבין המתלוננת ואף הכיר בכך שללא טיפול לא ניתן יהיה לשקם את הפגיעות שנגרמו לזוגיות. כמו כן, הנאשם הביע נכונות להשתתף בטיפול פרטני וזוגי כדי להבין את מקורות התנהגותו האלימה ולרכוש כלים להתמודדות אלטרנטיבית.

לפי התרשמות קצין המבחן, התנהגות הנאשם נבעה מתוך מצוקה רגשית ואישית ולא מתוך דפוס עברייני. כן צוין, כי אין לחובתו הרשעות קודמות ולא מדובר בדפוסי התמכרות לחומרים פסיכו-אקטיביים. לנוכח האמור, סבר שרות המבחן, כי טיפול אינטנסיבי עשוי להפחית את רמת הסיכון להישנות התנהגות מעין זו על-ידו בעתיד וליצור תשתית טובה לשיקום מערכת היחסים עם בת זוגו והמליץ שלא למצות את הדין עמו אלא להעמידו במבחן לתקופה של כשנתיים, במהלכן יופנה לטיפול ייעודי בתחום האלימות במשפחה.

6. לאחר שעיינתי בתסקיר שרות המבחן הנ"ל והמלצתו הטיפולית, ושמעתי את עדויות האופי והטיעונים לעונש (דיון מיום 22.5.13), סברתי כי ראוי יהיה לדחות את מתן גזר הדין למועד מאוחר יותר וזאת כדי שהנאשם יוכל להשתלב למשך מספר חודשים בטיפול פרטני וזוגי, כדי לבחון באמצעות תסקיר משלים את השתלבותו בטיפול זה ואת סיכוייו. בד בבד, הובהר לנאשם כי אין בכך כל הבטחה לעונש כזה או אחר.

7. תסקיר שני - 22.8.13

תסקיר זה נערך לאחר שתי שיחות נוספות עם הנאשם, שיחה נוספת עם המתלוננת ודיווח מ"בית נועם", בית טיפולי לגברים אלימים, שם אמור היה הנאשם להתחיל בטיפול ואולם, מאחר שנקבע לאשתו ניתוח קיסרי הוחלט על דחיית תחילת הטיפול ליום 1.9.13.

בשיחה עם המתלוננת היא המשיכה לטעון כי היא חוזרת בה מתלוננתה במשטרה וכי הנאשם לא נהג כלפיה באלימות כפי שמתואר בכתב האישום המתוקן. המתלוננת תיארה את הנאשם כבעל אידיאלי ואת הקשר ביניהם כקשר מאוזן. ככלל, ניכר היה כי היא נוטה להגן על הנאשם ולהפחית ממשמעות יחסו האלים כלפיה וכשעומתה עם החשיבות בכך שהנאשם יעבור טיפול, הרחק מביתו, הגיבה בכעס וברגזנות.

שרות המבחן התרשם, כי הגישה שנקטה המתלוננת נבעה מתוך לחץ משפחתי וחברתי בצד החשש לפירוקו של התא המשפחתי במידה שתחשוף את האלימות שהפעיל כלפיה הנאשם; בנוסף, התרשם שרות המבחן מהתלות של המתלוננת בבעלה הן רגשית והן כלכלית ומחוסר המודעות שלה לחומרת מצבה, עמדה המעצימה את הסיכון להישנות התנהגות אלימה מצדו של הנאשם כלפיה. הלכה למעשה, במפגש זה התחזק שרות המבחן בעמדתו כי אופן התנהלותה של המתלוננת מעיד על "סינדרום האישה המוכה".

מנגד, הנאשם חזר ולקח אחריות על החלקים התוקפניים והאלימים באישיותו וגילה מוטיבציה להיעזר בהליך הטיפול במטרה לשנות את דפוסי התנהגותו ולשפר את מערכת היחסים הזוגית עם אשתו.

לנוכח האמור, ומאחר ושרות המבחן סבר כי קיימת סבירות גבוהה שהנאשם ייתרם מתהליך טיפולי ב"בית נועם", הומלץ לדחות את הדין בעניינו פעם נוספת לתקופה של כ-3 חודשים, כדי לבחון את שיתוף הפעולה של הנאשם עם ההליך.

בהתאם לבקשת שרות המבחן, ובהסכמת הצדדים, דחיתי את מועד הדין בעניינו של הנאשם לצורך הגשת תסקיר משלים נוסף.

.8 תסקיר שלישי - 20.11.13

מתסקיר זה עולה, כי הנאשם נקלט ב"בית נועם" ביום 1.9.13 (הטיפול נקבע עד 5.1.14). על פי הדיווח שהתקבל מ"בית נועם", הנאשם השתלב בטיפול אינטנסיבי בנושא אלימות במשפחה, גם במסגרת מפגשים קבוצתיים וגם במסגרת פרטנית. נכון למועד כתיבת התסקיר היה מצוי בשלבים הראשוניים של הטיפול, השתלב בצורה טובה, משתף פעולה ועומד בכללי המקום.

עם זאת נמסר, כי בהיבט הטיפולי מוקדם מדי בשלב זה, שהינו הליך ראשוני של הטיפול, להתייחס להתקדמות במצבו של הנאשם.

שרות המבחן התרשם כי הנאשם מצליח לגלות הבנה לעמדותיו הנוקשות ולהתנהלותו עם אחרים בסביבתו, המאופיינת בריצו, מבלי לתת את הדעת למחירים האישיים שהוא משלם על רקע זה. מתיאורו עולה, כי הוא נעזר רבות בשיחות הפרטניות ובמפגשים הקבוצתיים, הוא החל לזהות את סוגי האלימות שהפעיל כלפי אשתו ואת דפוסי התנהגותו הבעייתיים.

הנאשם הביע מוטיבציה להמשך טיפול במטרה לשנות את דפוסי התנהגותו ולשפר את יחסיו עם אשתו ומסר כי מאז קליטתו ב"בית נועם" הוא עומד בכללי הטיפול, לא יוצר קשר עם אשתו ונפגש עם ילדיו בבית הוריו.

סופו של דבר, שרות המבחן ביקש שלא לקטוע את רצף ההליך הטיפולי, לאפשר לנאשם להשלים את הטיפול עד סופו, ולדחות את הדין בעניינו ב-3 חודשים נוספים.

נעתרתי גם לבקשה זו כדי שלא לקטוע את ההליך הטיפולי.

.9 תסקיר רביעי - 18.2.14

מתסקיר זה עולה, כי הנאשם סיים את הטיפול ב"בית נועם".

מהדיווח שהתקבל מ"בית נועם" עלה כי הנאשם למד בהדרגה לראות ולקבל את התנהגותו האלימה והתוקפנית. כמו כן, גילה נכונות להתייחס לדפוסי התנהגות לא מקובלים, למד לזהות מצבים המובילים אותו להתפרצות אלימה כלפי אשתו ואחרים בסביבתו ורכש מיומנויות לשליטה עצמית בזמן כעס. עם זאת הומלץ על ידי העו"ס כי ישתלב בטיפול זוגי במסגרת הקהילה, במטרה להעמיק ולבסס את השימוש במיומנויות אותן רכש ב"בית נועם" ואת ההתבוננות שלו בהתנהגותו ובדפוסים המכשילים בהתנהלותו.

בעקבות האמור, החל הנאשם טיפול זוגי במסגרת מחלקת הרווחה באום אל פאחם. מהדיווח שם עלה, כי הנאשם והמתלוננת שיתפו פעולה באופן משביע רצון ומגלים יכולת ורצון להיעזר בהליך הטיפולי.

המתלוננת תיארה שינוי משמעותי בהתנהגות הנאשם וטענה כי הוא מיישם את הכלים שרכש בטיפול. כן טענה, כי היא עצמה נעזרת בהליך הטיפולי שהיא עוברת כיום והביעה רצון להמשיך בטיפול.

בשיחה עם הנאשם הוא חזר ולקח אחריות מלאה על מעשיו ונראה היה כי הוא מגלה מודעות לבעייתיות שבהתנהגותו האלימה. ניכר שינוי בעמדותיו וביכולתו להתחבר לפגיעה שלו באשתו. גם הנאשם הביע מוטיבציה להמשיך בטיפול הזוגי במסגרת הקהילה. שרות המבחן התרשם, ככלל, מיכולתו של הנאשם להיעזר בהליך הטיפולי ולנצל את ההזמנות שניתנה לו.

כללו של דבר, לנוכח השינוי בעמדותיו ובדפוסי החשיבה שלו, ובמקביל הרצון של הנאשם להמשיך ולהיעזר בהליך הטיפולי ויכולתו לגייס כוחות פנימיים לצורך עבודה עצמית משמעותית, המליץ שרות המבחן **על הטלת צו מבחן לתקופה של שנה, במהלכה ימשיך בתהליך טיפולי במסגרת מחלקת הרווחה באום אל פאחם וצו של"צ בהיקף 200 שעות, נוסף על מאסר מותנה לתקופה משמעותית.**

לסיכום, מיום שהודה בביצוע העבירות בחודש אפריל 2013 ועד היום, היה הנאשם בקשר עם שרות המבחן ובהליך טיפולי-שיקומי למניעת אלימות כ- 11 חודשים וניתנו בעניינו 4 תסקירים של שרות המבחן.

10. ראיות לעונש

מטעם הנאשם העידו מספר עדים;

מר מ', קרוב משפחה ושכנו של הנאשם, אשר שימש בעברו כראש הרשות וכיום בעל סוכנות רכב באזור, סיפר כי בעבר היה מעורב בסכסוך בין בני הזוג, כשדבריו אשת הנאשם טענה אז כי עשתה טעות כשהגישה תלונה למשטרה ולכן חזרה בה וביטלה את תלונתה.

לפי תיאורו, שני בני הזוג הם אנשים טובים, ומעולם לא שמע מילה רעה מאיש אודות הנאשם. העד השיב, כי לא

היה מודע לכך שהנאשם הכה את אשתו ומנקודת מבטו, סבר כי הם "חיים טוב". העד טען כי לפי עמדתו יש להשכין "שלום בית" בין בני הזוג.

כן העידה **המתלוננת**, אשר טענה כי אינה יכולה לחיות בלי הנאשם, במיוחד באותה תקופה עת היתה בהריון, אינה מתפרנסת בכוחות עצמה ועול הטיפול בילדים מוטל על כתפיה. כן טענה, כי היא אוהבת את בעלה ומבקשת שיחזור הביתה, שכן ממילא היא הולכת מידי יום לבקרו במקום בו הוא מצוי במעצר בית.

בנוסף העיד **מר מ'**, אביה של המתלוננת וחמו של הנאשם, אשר טען כי הנאשם אדם טוב וישר, וביקש אף הוא כי הנאשם ישוחרר ויילך מעתה בדרך הישר. העד השיב, כי הוא מתפרנס מקצבת הביטוח הלאומי ולכן מתקשה לסייע לבתו מבחינה כלכלית.

מר מ.פ., דודם ושכנם של הנאשם והמתלוננת, תיאר את הנאשם כאדם טוב אשר מסייע לכולם, רגוע ולא עצבני. לטענתו, הוא מתגורר סמוך לנאשם וצופה מהחלון שלו לחלון בית הנאשם ומעולם לא שמע או ראה כי הנאשם נתן סטירה לאשתו.

לטענתו, כשדובר בעבר על כך שהמתלוננת שברה את הלסת, אמרה לו המתלוננת עצמה, כי החליקה במדרגות והוא עצמו ראה את המים על גבי המדרגות.

כשהוטח בעד כי הנאשם מודה שהכה את המתלוננת, השיב כי הוא מופתע מן הדברים שהוא שומע.

עוד העיד אחיו של הנאשם, **מר ע'**, אשר מתגורר באותו מבנה בו מתגורר הנאשם, קומה מתחתיו, כשביניהם מפריד גג של כ- 20 ס"מ. בנוסף, הוא עובד אצל הנאשם ולכן רואה אותו מידי יום, לפרקי זמן ארוכים.

לפי תיאורו, הנאשם אוהב את ילדיו ואת אשתו, מכבד אותם, וככלל, מתנהג יפה לכל בני משפחתו. העד טען כי אינו מאמין שהנאשם הכה את המתלוננת ואינו מאמין שהנאשם הודה במעשים כאלה.

טיעוני הצדדים לעונש

11. בטיעוניה בכתב (1/ט) ובעל-פה הטעימה ב"כ המאשימה את חומרת מעשיו של הנאשם אשר במקום לדאוג לביטחונה של בת-זוגו פגע בה, תוך ניצול מרותו ושליטתו בה, וניצול מצוקתה ופחדה ממנו.

כן נטען, כי קיים היבט נוסף של חומרה במקרה זה, בשל התדירות הגבוהה של מעשי אלימות של הנאשם כלפי המתלוננת, דבר שיש בו להעיד על כך שאימץ לעצמו דפוס של פתרון בעיות באמצעות אלימות. פן מחמיר נוסף, מצוי לדעתה בעוצמת המעשים, כאשר לפחות במקרה אחד נאלצה המתלוננת לעבור 2 ניתוחים בעקבות שברים בלסת. כמו כן, הנאשם נהג לאיים עליה חדשות לבקרים שלא תתלונן על מעשיו. לדברי ב"כ המאשימה, מכלול הדברים מעיד על מסוכנות גבוהה מאוד של הנאשם כלפי אשתו.

כן הטעימה ב"כ המאשימה, כי מגמת הפסיקה היא להחמיר בעונשם של עבריינים שמבצעים עבירות אלימות במשפחה, ובענייננו השילוב בין הפעלת אלימות כלפי הדמות החלשה במשפחה, תוך ניצול פערי הכוחות, כמו גם התרבות העבירות בתחום זה בחברה, והצורך להגן על קורבנות תמימים, מצדיקה השתת ענישה מחמירה, בדמות מאסר בפועל לתקופה מרתיעה.

ב"כ המאשימה הפנתה לתסקירי שרות המבחן מהם עולה, כי בתחילה לא הודה הנאשם בביצוע המעשים וטען כי כל האירועים היו מקריים ולא מתוכננים, ורק בהמשך, החל לשתף פעולה עד שלבסוף הודה במעשים. לטענת ב"כ המאשימה, היעדר הפנמת חומרת המעשים מקבל משנה תוקף לנוכח עדויות עדי האופי שניכר היה כי לפחות חלק מהם, לא הפנים את חומרת המעשים.

עוד ציינה ב"כ המאשימה כי מתסקיר שרות המבחן עולה המלצה טיפולית שאינה מביאה בחשבון את ההיבט העונשי, ואין להיעתר להמלצה זו.

כן צוין, כי על אף שהנאשם נעדר עבר פלילי, הוא אימץ לעצמו דפוס התנהגות אלים כלפי אשתו כדרך חיים, ומכאן שאינו אדם נורמטיבי.

כללו של דבר ביקשה ב"כ המאשימה להשית על הנאשם מאסר בפועל לתקופה ארוכה, מאסר מותנה ארוך ומרתיע וקנס. לנוכח מצבה הכלכלי הקשה של המתלוננת ביקשה ב"כ המאשימה להימנע מהטלת פיצוי.

יצוין, כי לאחר קבלת התסקירים המשלימים בעניינו של הנאשם, התקיימה ישיבה נוספת לשם השלמת טיעונים לעונש (דיון מיום 26.2.14). בישיבה זו ביקשה ב"כ המאשימה לקבוע כי על אף שמדובר בעבירות המהוות אירועים נפרדים, הרי שבנסיבותיו המיוחדות של המקרה, כשמדובר במסכת אלימות אחת בין בעל לאישה, ראוי לקבוע מתחם עונש הולם אחד, הנע בין 4-6 שנות מאסר בפועל.

כן נטען, כי לנוכח המלצות התסקיר לא תבקש המאשימה להשית על הנאשם עונש ברף הגבוה של המתחם, ואולם לעמדתה, אין בהמלצת התסקיר להצדיק סטייה מהמתחם לצרכי שיקום, משום ששיקוליו של שרות המבחן אינם מקבילים לאלה של בית המשפט, אשר רואה לנגד עיניו את מכלול שיקולי הענישה ולא רק את שיקולי הנאשם.

12. בטיעוניו בכתב (1/ס) ובעל-פה, הדגיש הסניגור את הודאת הנאשם בטרם נשמעו חלק מראיות התביעה דבר שחסך זמן שיפוטי ותביעתי יקר ואף חסך כאב רב מבני משפחה שהתעתדו להעיד בתיק זה.

כן נטען, כי במסגרת התיקון לכתב האישום נמחקו הנסיבות המחמירות שבצד העבירות, שפורטו בכתב האישום המקורי.

עוד הדגיש הסנגור, כי למעט מקרה אחד בו נזקקה המתלוננת לטיפול רפואי, יתר התקיפות לא גרמו לה לחבלות כלשהן; כן הוטעם, כי הנאשם נעדר עבר פלילי ולפי התרשמות שרות המבחן התנהגותו אינה נובעת מדפוסים עבריינים אלא ממצוקה רגשית ואישית; הנאשם מנהל אורח חיים נורמטיבי, עובד בעבודה מסודרת, דואג לצרכי אשתו וילדיו ולא מחסיר מהם דבר.

בטיעונו הכתובים חזר וטען הסנגור כי התנהגות המתלוננת היא שהביאה את הנאשם להגיב באופן בו הגיב; כך למשל טען, כי המתלוננת סיפרה בפני שרות המבחן כי היא עצמה סובלת מהתנהגויות שאינן נשלטות ומהתקפי עצבים, הגורמים לויכוחים עם בעלה הנאשם, ומכאן שגם למתלוננת "[...] יש אשם תורם ברור להתנהגות הנאשם כלפיה".

כן נטען: "[...] מצוקה רגשית ואישית זו היא תוצאה של האופי הבעייתי של אשתו שמקבלת התקפי זעם ועצבנות... כך שלהתנהגותה יש תרומה לא מבוטלת לתגובה ולהתנהגות של בעלה כלפיה".

מיד בהמשך נטען שוב: "[...] מדובר בנאשם שהתנהג כפי שהתנהג כתגובה מקרית, בספונטאנית ואינסטינקטיבית, מתוך מצוקה שיוצרת אותה התנהגות של האישה, ובאשמה היא הביאה את הנאשם לתגובה לא מכוונת ומקרית מתוך שגגה".

וגם בהמשך: "[...] יום לפני מעצרו היוו בטיול משפחתי, אכלו במסעדות ורכשו מצרכים, והחיים שלהם התנהלו על מי מנוחות, ומה שקרה באותו יום ה-8.1.13 הוא מקרה של עצבנות יתר של האישה בשל נזילת מים מגג הרעפים לתוך הבית, והדלי נועד לאסוף את טיפות המים שנזלו, וכאשר היא בחרה לצאת מהבית דבר זה הביא לתגובה בשגגה של הנאשם ובעט בדלי המים שנשפך במדרגות והרטיב אותה".

נראה כי הסנגור התעלם בטיעונו הנ"ל, מכך שהנאשם הודה וקיבל אחריות על מעשיו וחזר לנקודת ההתחלה, בתחילת המפגש הראשון של הנאשם עם קצין המבחן, כשאז עוד סבר קצין המבחן כי הנאשם לא לוקח אחריות פעילה על מעשיו משום שטען כי המעשים נעשו בשגגה ולא במכוון.

למעשה "גילגל" הסנגור את האשמה לפתחה של המתלוננת והציב את הנאשם בעמדה קורבנית, וזאת על אף שהנאשם עצמו לא טען כך. ויובהר, אם זו היתה עמדת הנאשם, הרי שכפי הנראה, מלכתחילה, לא היה נמצא מתאים להליך טיפולי-שיקומי וכלל לא היינו מגיעים היום לנקודה בה הוא מצוי.

עוד יצוין, כי לטענת הסנגור, מאז אותו מקרה בו נגרם למתלוננת שבר בלסת, חלפו חמש שנים ללא אירועים חריגים, וזאת על אף שהנאשם הודה בעובדותיו של כתב האישום אשר לפיו, במהלך התקופה שבין 27.11.08 ועד ליום מעצרו, נהג הנאשם להכות את המתלוננת, במספר רב של הזדמנויות, באמצעות סטירות בפניה ובעיטות בגופה. בנוסף, במהלך כל אותן שנים נהג הנאשם לאיים עליה כי אם היא תלונן במשטרה הוא יפגע בה לאחר שישתחרר מבית הסוהר (!!); דרך על צווארה, שפך עליה דלי מים וירק עליה ביושבה ביומן תחנת המשטרה וכשהוא מלווה בשוטרים שהביאוהו לשם, שלא הרתיעוהו.

עוד טען הסנגור, בין השיקולים לקולא, כי הנאשם היה במעצר בין התאריכים 8.1.13-25.2.13, לאחר מכן שהה במעצר בית מלא עם איזוק אלקטרוני כשלושה חודשים, בהמשך שוחרר בתנאים מגבילים לצורך יציאה לעבודה וחזר למעצר בית בתום יום העבודה, ובין התאריכים 5.1.14-1.9.13 שהה ב"בית נועם" במסגרת סגורה.

כללו של דבר הוטעם, כי נסיבות המקרה, חרטתו של הנאשם והבעת הנזקקות הטיפולית, מצדיקים נקיטה בגישה הטיפולית-שיקומית במקרה זה, כפי שהמליץ שרות המבחן. כן נטען, כי טיפול אינטנסיבי עשוי ליצור תשתית טובה לקיום מערכת היחסים הזוגית וזאת לנוכח רצון הנאשם ואשתו לקיים מערכת יחסים זוגית.

יצוין, כי בהשלמת טיעונו מיום 26.2.14, הדגיש הסנגור את כבדת הדרך הארוכה שעבר הנאשם הן בטיפול אינטנסיבי במסגרת "בית נועם" והן כיום במסגרת הקהילה, כאשר כיום הוא ממשיך טיפול זוגי במסגרת לשכת הרווחה באום אל פאחם והוא מתגורר בבית עם אשתו וילדיו, 5 במספר, כשהאחרון נולד לאחר הגשת כתב האישום.

לדברי הסנגור, המלצת שרות המבחן משלבת את כלל הרכיבים, לרבות הרכיב שיקומי-טיפול, אשר במקרה זה הוא גם אינטרס הציבור, ומכיוון שכך יכול ורשאי בית המשפט לקבל את ההמלצה השיקומית שבתסקיר שרות המבחן.

לסיום טען הסנגור, כי הרף התחתון של מתחם העונש ההולם במקרה זה, הוא צו מבחן וחודשים ספורים לריצוי בעבודות שרות, ובמקרה דנן, לנוכח הנסיבות שבביצוע העבירות ו"האשם התורם" של המתלוננת, השיקולים הם מיוחדים ומצדיקים סטייה מהרף הנמוך של מתחם הענישה.

הסנגור טען, כי הנאשם מסכים לצו מבחן והוא יודע כי אם יפר את הצו ניתן יהיה להענישו שוב, כמו כן מסכים הנאשם לעונש של 200 שעות של"צ" וכן לריצוי עונש המאסר בעבודות שרות, אם יהיה זה העונש שיטיל עליו בית המשפט.

13. **הנאשם בדברו האחרון טען**, כי למד את הלקח והוא מבקש לפתוח דף חדש בחייו, "ללא עצבים", כמו אדם נורמאלי. כן טען, כי אם יתעצבן בעתיד, הוא יצא מן הבית, כדי שהתנהגותו האלימה לא תחזור על עצמה. כן טען: "אני מאוד מצטער על המעשים, זה הרס לנו את החיים. אני רוצה להמשיך לחיות עם אשתי. אני מוכן לטיפול במסגרת צו מבחן, בכל דרך שהיא".

בישיבה הנוספת, מיום 26.2.14, הוסיף הנאשם, כי הוא מצטער ומתחרט על מעשיו. לדבריו, אשר נראו בעיני כנים, המעצרים והטיפול האינטנסיבי אותו עבר, שינו אותו וכיום הוא אדם נורמטיבי ש"נולד מחדש". עד לקבלת הטיפול הוא נאחז ב"מנטאליות" שבה גדל ועתה, בעקבות הטיפולים, תפיסת העולם שלו השתנתה.

כן סיפר, על הטיפול הזוגי, שבאמצעותו הוא ואשתו לומדים להיות אמפאטיים אחד כלפי השני, וזאת כדי למנוע יוכחים או אלימות.

דין

14. תיקון 113 לחוק העונשין, מתווה ארבעה שלבים לקביעת עונשו של נאשם שהורשע במספר עבירות;

בשלב הראשון, על בית המשפט לבחון האם מדובר בעבירות המהוות "אירוע אחד" או "מספר אירועים". אם קבע שמדובר במספר אירועים עליו לקבוע מתחם ענישה הולם לכל אירוע בנפרד (סעיף 40ג.יג. לחוק העונשין).

בשלב השני, על בית המשפט לקבוע את מתחם העונש ההולם לכל "אירוע" כשהעיקרון המנחה הוא יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם, ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו (סעיף 40ב. לחוק העונשין).

בשלב השלישי, על בית המשפט לקבוע על-פי סעיף 40ג.יב) לחוק העונשין, האם ראוי במקרה הספציפי לחרוג ממתחם העונש ההולם בשל "שיקולי שיקום" או "הגנה על שלום הציבור לפי הוראת סעיפים 40ד. או 40ה. לחוק העונשין.

בשלב הרביעי, ואם לא קבע בית המשפט כי ראוי לחרוג ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור, עליו לגזור את "העונש המתאים לנאשם" בתוך המתחם, תוך בחינת נסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה ואינן נלקחות בחשבון בעת קביעת מתחם העונש ההולם. (ראו; ע"פ 1323/13 חסן רך נ' מדינת ישראל (5.6.13); ע"פ 2918/13 דבס נ' מדינת ישראל (18.7.13); ע"פ 8641/12 סעד נ' מדינת ישראל (5.8.13); עפ 1127/13 עמאואל גברזגי נ' מדינת ישראל, (15/01/14)).

15. השלב הראשון - ריבוי עבירות

סעיף 40ג.יג. לחוק העונשין קובע, כי אם הרשיע בית המשפט נאשם במספר עבירות, עליו לקבוע אם עבירות אלה היוו אירוע אחד או כמה אירועים. במידה ומהוות הן אירוע אחד, יקבע מתחם ענישה הולם לאירוע כולו, ויגזור עונש כולל לכל העבירות באותו אירוע (סעיף 40ג.יא). אם קבע בית המשפט כי העבירות מהוות כמה אירועים, עליו לקבוע מתחם ענישה הולם לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן הוא רשאי לגזור עונש נפרד לכל אירוע או עונש כולל לכל האירועים. במידה וגזר עונשים נפרדים בגין כל אירוע יש גם לקבוע את מידת החפיפה או ההצטברות ביניהם (סעיף 40ג.יב) לחוק העונשין).

מעיון בדיוני ועדת החוקה, חוק ומשפט, אשר דנה בהצעת החוק הממשלתית בנושא הבניית שיקול הדעת בענישה, עולה כי הועדה היתה ערה כבר בשלב הדיונים וטרם חקיקת החוק לקושי שבהגדרת ה"אירוע" כבסיס לקביעת העונש. בסופו של יום נותר שיקול הדעת להגדרת "אירוע" בידי השופט האמור לשים לנגד עיניו, בין היתר, את עקרון ההלימה העומד ביסוד התיקון לחוק (ראו פרוטוקול דיוני הוועדה מיום 20.6.11, בעמ' 26, ו-29; פרוטוקול מיום 21.11.11, בעמ' 56).

מספר מאמרים שחוברו בעקבות תיקון 113 לחוק העונשים התייחסו לקושי בגזירת הדין במקרים של ריבוי עבירות;

כך למשל הביע כב' השופט עמי קובו את עמדתו, במאמרו "פירוש לתיקון מס 113 לחוק העונשין בעניין הבניית שיקול הדעת בענישה" (עלון השופטים ע"ש השופט ברוך ז"ל, גליון מס' 14 מחודש ינואר 2012):

"לאור הנפקות המעשית של סיווג האירוע כ'אירוע אחד' או כ'כמה אירועים' נדמה שבמקרים לא מעטים יהיה על בית המשפט לתת דעתו לשאלה אם המקרה שלפניו, שיש בו מספר עבירות הינו בגדר אירוע אחד או מספר אירועים, וזאת בהתאם למבחנים של זמן, מקום ומהות".

גם במאמר נוסף שחיבר כב' השופט ע. קובו ("פירוש לתיקון מס' 113 לחוק העונשין בעניין הבניית שיקול הדעת בענישה", הסניבור, חוברת 183), התייחס לקושי בעניין זה:

"נדמה כי נושא ריבוי העבירות הינו מן הנושאים הקשים ביותר להבניית שיקול הדעת. לא בכדי במקרה של מספר אירועים נותר לבית המשפט שיקול דעת אם לגזור עונש נפרד לכל אירוע או עונש כולל לכל האירועים, ללא העדפה מסוימת מצד המחוקק. כך גם לא נקבעה עדיפות בין קביעת עונשים במצטבר או בחופף בין אירועים שונים, אלא הנושא נותר לשיקול דעתו המלא של בית המשפט" (עמ' 12, שם).

יחד עם זאת, בשאלת העדיפות בין עונשים מצטברים או חופפים, במקרה של מספר אירועים שבכל אחד מהם נגזר עונש נפרד באותו משפט, נדמה כי המחוקק הביע דעתו לכוון העדפת עונשים מצטברים בבטלו, לפני כשנתיים, את סעיף 45(א) לחוק העונשין, אשר קבע "ברירת מחדל" לפיה, עונשים שהוטלו במשפט אחד בגין עבירות שונות, ירצו בחופף, אלא אם בית המשפט קבע במפורש אחרת.

ד"ר יניב ואקי ופרופ' רבין התייחסו לקושי זה במאמרים "הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה: תמונת מצב והרהורים על העתיד לבוא", הפרקליט, נב, תשע"ג 413):

"[...] ראוי לציין כבר בשלב ראשוני זה של הדברים, כי ההסדר בנושא קביעת העונש ההולם וגזירת הדין במקרים של ריבוי עבירות, מהווה את הבעיה הקשה ביותר בתיקון מס' 113, בעיקר בשל החשש לפגיעה בעקרונות ההלימה. לדעתנו, כפי שנראה להלן, הפתרון שנחקק אינו ברור דיו ודי קשה ליישום. לאור כך, גם ההצעות הפרשניות שיוצעו להלן אינן אופטימאליות ויש לראות בהן אך את תחילתו של דיון....

"אירוע אחד" או "כמה אירועים"? - חרף חשיבותה של הוראה זו, אין בתיקון מס' 113 הגדרה

עמוד 12

למונח "אירוע" ואין בו קריטריונים להבחנה בין "אירוע אחד" לבין "כמה אירועים". יתירה מזו, לא מצאנו שימוש במונח "אירוע" בהוראות חוק אחרות, גם אלה שעוסקות בנושא דומה". [...]. לעניין פרשנותו של הביטוי "אירוע אחד" ראוי לאמץ את המבחנים שנקבעו בפסיקה לצורך ההבחנה בין עבירה רבת פריטים לבין מעשים המקימים עבירות נפרדות. אמנם דוקטרינה זו, של עבירה רבת פריטים, עוסקת במצבים שבהם מדובר בפריטים מאותו סוג (כאשר כל אחד מהפריטים מקיים את כל התנאים הדרושים ויכול להיחשב לעבירה בפני עצמה), ואילו "אירוע" יכול לכלול עבירות מכמה סוגים, ואולם ההיגיון שבבסיס כל אחת מההבחנות הוא אותו ההיגיון. לאור כך, "אירוע" משמעו מכלול עברייני המתבצע בכמה שלבים וזמנים על פי תוכנית אחת כוללת ומלוכדת. מדובר במסכת של עבירות (דומות או שונות) אשר יש להן רקע מנטאלי אחיד המאחד אותן לאירוע אחד. יהיה אפשר לראות בריבוי עבירות אירוע עברייני אחד כאשר הן נעשו במתכונת של אירוע עברייני לכיד מבחינה נפשית ועובדתית".

כאמור על ידי מחברי המאמר, גם פרשנות זו אינה אופטימלית.

בעניין זה הפנו המחברים לגזר הדין בתפ"ח (ת"א) 49290-05-12 מדינת ישראל נ' ג'אבר, (26.6.13) שם נקבע:

"אנו סבורים, כי זיהוי והפרדה בין "אירועים" לצורך קביעת מתחם ענישה צריך להיות מוכרע בהתאם למספר קריטריונים: רציפות המעשים, משך הזמן שנמשכו יחדיו וכל אחד בפני עצמו, הזיקה העניינית ומידת הדמיון שביניהם - כל זאת בהתאם לאופי העבירות והערך המוגן שנפגע.

לאור נסיבותיו הייחודיות של המקרה שבפנינו, ולאור הוראת המחוקק בסעיף 40.ג (ג) לפיה בגזירת העונש "...יתחשב בית המשפט, בין השאר, במספר העבירות, בתדירותן ובזיקה שביניהן..." יהא זה ראוי לקבוע מתחם ענישה אחד לגבי כל העבירות נשוא האישום הראשון, תוך התחשבות בעובדה שמדובר בריבוי עבירות מין ואלימות בעלות מרכיבים שונים. התייחסות לכל עבירה ועבירה כאירוע נפרד יש בה משום חלוקה מלאכותית ומיותרת שאין בה להוסיף דבר. קביעת מתחם ענישה אחד גם חוסך את הצורך בהתייחסות חוזרת (ומיותרת על פניה) לפרטים שונים הנדרשים לקביעת מתחם הענישה הראוי. ודוק: קביעה זו אין בה כדי להקל בעבירות הנכללות באותו אירוע, אלא יש בה בעיקר כדי לקבוע יחידת התייחסות לשם קביעת מתחם ענישה הולם לכלל העבירות שבוצעו במסגרתו, כאשר לכל עבירה ינתן ביטוי בתוך המתחם שנקבע."

על כן, קבע בית המשפט באותה פרשה, שכמה מקרים של מעשי אונס, מעשי סדום ומעשים מגונים שנעשו כלפי שני קורבנות, ברצף אחד, ובכללם עבירת גניבה שבוצעה כלפיהם במסגרת אותה מסכת, ייחשבו לאירוע אחד.

בעפ"ג (חי') 33705-05-13 **מדינת ישראל נ' נימר נאעסה** (2.6.2013), התייחס בית המשפט (כב' השופטים י. גריל (ס. נשיא), ש. ברלינר וב. בר זיו) לסוגיה זו.

באותו מקרה הנאשם פגע בצמיגי 3 מכוניות של שכניו לבניין, באותו הלילה, והורשע ב-3 אישומים בעבירה של חבלה במזיד ברכב.

בית המשפט שם את הדגש על כך שמדובר בשלוש מכוניות שונות, וקבע כי על אף שמדובר בעבירות שנעברו ברצף, באותו לילה ובאותו מקום, מדובר בריבוי עבירות שאין לראות בהן אירוע אחד, באומרו:

"אף אם ניתן משקל מה לכך שהעבירות נעברו ברצף, באותו לילה, ובאותו מקום, אין לראות בהן מעשה אחד, שכן מדובר בפעולה מכוונת לגרימת נזק לכלל מכונית בפני עצמה".

בית המשפט העליון אישר קביעה זו של בית המשפט המחוזי ודחה את בקשת רשות הערעור - רע"פ 4522/13 **נימר נעיסו נ' מדינת ישראל** (16.7.2013). אולם, אין דחיית בקשת רשות ערעור כדין בערעור לבית המשפט העליון בזכות, שכן דחיית בקשת רשות ערעור נעשית על-ידי שופט אחד ובדרך כלל מנימוקים של העדר זכות ערעור ועוד נכוננו בנושא זה "עלילות".

במקרה שבפנינו מקובלת עלי עמדת ב"כ המאשימה כי מדובר ב"אירוע אחד", בעיקר לנוכח הדמיון בין המקרים, הקשר ההדוק בין העבירות, העובדה כי מדובר במעשים הנובעים מאותו מניע וכלפי אותו קורבן (המתלוננת), כשלמעשה מדובר ב"מסכת" אחת מתמשכת של אלימות שנפרשה על פני מספר שנים, בהזדמנויות רבות.

מתוך כך שב"כ המאשימה ציינה מתחם "עונש הולם" אחד לכל העבירות, ברור שהמאשימה סוברת שמדובר בארוע אחד, אחרת היה עליה להציע מתחם עונש הולם לכל אחד מן הארועים/עבירות, וזאת במצוות סעיף 40ג.ב) לחוק העונשין.

16. קביעת מתחם העונש הולם

הערכים החברתיים המוגנים

התופעה של אלימות במשפחה היא תופעה חמורה, הנושאת בצידה תוצאות קשות כלפי נפגעי העבירה, הן מהבחינה הרגשית והנפשית והן מהבחינה הפיזית.

בית המשפט העליון פסק כי נגע האלימות במשפחה פוגע בשלום הציבור ובערכים היסודיים של החברה בישראל :

"מעשי אלימות בתוך המשפחה נתפסים כבעלי חומרה מיוחדת במערכת האיסורים הפליליים העוסקים בעבירות אלימות. הציפייה האנושית הטבעית הינה כי בתוך משפחה ישררו יחסי אהבה, הרמוניה, וכבוד הדדי. הפרתה של ציפייה זו הופכת את השימוש באלימות במשפחה

עמוד 14

לתופעה העומדת בניגוד עמוק לחוש הצדק האנושי.
יתר על כן, במסגרת המשפחה, מופעלת האלימות על פי רוב בידי החזק כלפי החלש. פערי הכוחות הם גדולים כשמדובר באלימות כלפי קטינים או כלפי בת זוג; באלימות במשפחה, נגישותם של קרבנות העבירה למערכת המשטרתית או למערכות הסיוע האחרות היא ענין מורכב וקשה, הטעון רגשות חזקים, פחדים ואימה. הבושה, והרצון לשמור על שלמות המשפחה הופך לא אחת את התלונה על אלימות במשפחה למהלך קשה וטעון. לא אחת, קיימת תלות כלכלית ורגשית של בן הזוג המוכה בבן הזוג המכה, ותלות זו גם היא מקשה על חשיפת הפגיעה. גורמים אלה ואחרים בשילובם, משווים מימד מחמיר לעבירות אלימות במשפחה. נפוצותן של עבירות אלה, והצורך להגן על קרבנות האלימות שהם על פי רוב חסרי ישע, תורמים אף הם להחמרה הנדרשת בענישה בעבירות אלה."
(עפ 6758/07 פלוני נ' מדינת ישראל, מיום 11.10.07)

הפניית אלימות כלפי בן משפחה פוגעת בערכים של שמירה על כבודו של אדם, שלמות גופו, תחושת הביטחון שלו, בשלמות התא המשפחתי וביכולת לנהל חיים שלווים ומוגנים. אלימות כזו עשויה ללבוש צורות שונות. פעמים רבות דרכה של אלימות זאת להסלים במשך הזמן. כל בני המשפחה מושפעים מן האלימות, היוצרת אווירה קשה בתוך הבית, גם אם זו לא הופנתה באופן פיזי ובמישרין כלפי כל אחד מבני הבית. בפסיקת בית- המשפט העליון נקבע בהקשר זה, כי אל לו למשפט להיעצר על מפתן הדלת, רק בשל הטענה כי ביתם של כל איש ואישה צריך להיות מבצרם (ע"פ 269/12 פלוני נ' מדינת ישראל, (18.10.12)).

חומרת מעשי הנאשם מתבטאת לא רק בפגיעה בגופה של המתלוננת, אלא גם בכבודה ובנפשה תוך ניצול מעמדו, תלות המתלוננת בו ופערי הכוחות הפיזיים ביניהם, כשאלה מלווים בביזוי, השפלה ופחד מפני הנאשם וכשמעשים אלה מקרינים אימה גם לעבר הילדים ומעצימים את הפגיעה הקשה. ניתן בנקל לשער עד כמה נפגעו הילדים כאשר ברחו אימם להוריה או לשכנים מפחד אלימות אביהם.

יפים לעניין זה דברי כב' השופט עמית:

"קשה להלום כי בישראל של המאה העשרים ואחת, עדיין רווחת התופעה של אלימות במשפחה, ובמיוחד אלימות נגד בת זוג, משל הייתה רכוש וקניינו של הבעל. כל זאת, תוך ניצול פערי כוחות פיזיים, לעתים תוך ניצול תלות כלכלית ורגשית של בת הזוג, ותוך ניצול העובדה שהדברים מתרחשים בין כתלי הבית כשהם סמויים מן העין. התופעה מעוררת שאט נפש וסלידה, והענישה בעבירות אלה צריכה לשקף את המימד המחמיר של עבירות אלימות במשפחה, תוך הכרה בעוול ובנזק הנפשי או הפיזי שנגרם לבת הזוג ובפגיעה בכבודה".
(ע"פ 669/12 עמיאל נ' מדינת ישראל, מיום 19.04.12).

נסיבות ביצוע העבירה

בענייננו, במשך למעלה מארבע שנים נהג הנאשם להכות את בת זוגו ואם ילדיו ועל פרטי כתב האישום שהובאו

עמוד 15

בתחילת הדברים לא אחזור.

טענת הסניגור כי חלפו קרוב ל-6 שנים "מאז ביצוע העבירות המיוחסות לו בכתב האישום" (עמ' 63, שורות 10-11 לפרוט'), מוטעית, כיוון שמן העובדות בהן הודה הנאשם ומפורטות בסעיפים 5-7 לכתב האישום עולה, כי בין המועדים 13.1.12 - 16.2.13, עבר הנאשם כלפי אשתו עבירות אלימות חמורות; דרך עליה, שפך עליה דלי מים וירק עליה בתחנת המשטרה.

מסעיף 3 לכתב האישום, שגם בעובדותיו הודה, עולה כי מיום 27.11.08 ועד למעצרו של הנאשם ביום 13.1.13 "נהג" הנאשם להכות את אשתו באמצעות סטירות בפניה ובאלות בגופה.

לא מדובר אפוא במעשה בודד, ב"עידנא דריתחא", שגם הוא בלתי מוצדק וחמור, אלא בשרשרת מעשים במועדים שונים, לאורך זמן, המעידים על התנהגות אלימה שיטתית וזאת תוך ניצול כוחו ושליטתו של הנאשם על המתלוננת. פגיעותיה הפיזיות של המתלוננת היו ממשיות, ובמקרה אחד אף הצריכו טיפול רפואי וניתוח. (סעיף 40ט.א)(11) לחוק העונשין).

בנוסף, יש היבט לחומרא בכך שחלק מהמעשים בוצעו בנוכחות הילדים!

אני סבור כי יש לדחות מכל וכל את טענת הסניגור בעניין "האשם התורם" של המתלוננת להתנהגות האלימה של בעלה.

מעבר לעובדה שראוי היה להימנע מלטעון טענה זו המתאימה למחשבה שהייתה לנאשם לפני הטיפול, לפיה לעיתים האישה "אשמה" ואז "מגיעה" לה "אלימות", הרי שגם הנאשם עצמו - ובצדק - לא טוען היום כך. ההיפך הוא הנכון, הנאשם לקח אחריות מלאה על מעשיו מבלי למזער את חלקו או להפחית מחומרת מעשיו, ומכאן שיש לדחות את טענת הסניגור כי לנאשם היתה סיבה להתנהגות האלימה. (סעיף 40ט.א)(5) לחוק העונשין).

אף שלא הוכח בפני כי הנאשם "תכנן" את העבירות, ברור כי הבין את מעשיו והפסול שבהם, שלט בהן ויכול היה להפסיקן, הם גרמו נזק פיסי ונפשי והנזק הצפוי היה גדול יותר. (סעיף 40ט.א)(1) (6) (7) לחוק העונשין).

מדיניות הענישה הנוהגת

הצדדים הפנו אותי לפסיקה מגוונת, כל צד לפי גישתו העונשית. ואולם, הכלל העולה מן הפסיקה הוא כי אדם הנוקט באלימות כלפי בת-זוגו צפוי לתגובה עונשית קשה, וככלל צפוי הוא לעונש מאסר בפועל לתקופה משמעותית, אשר יבטא את שאט הנפש ממעשיו, יניא אותו מלבצע את אותן עבירות שוב, ויעביר מסר מרתיע לכלל הציבור. בתי-המשפט עמדו על הצורך להחמיר עם מבצעי מעשי אלימות בתוך המשפחה, לאור הפגיעות הנפשיות והפיזיות הנגרמות לנפגעים כתוצאה מהם, ולאור הקושי להשתקם מהן (ע"פ 4834/12 **פלוני נ'** **מדינת ישראל** (26.6.13); ע"פ 305/12 **מדינת ישראל נ' זליג** (24.6.13)).

עם זאת אעיר, כי לצד המדיניות העונשית המחמירה והמוחשית המאפיינת את עבירות האלימות במשפחה ומצדיקה בדרך כלל השתתפות מאסר מאחורי סורג ובריח, ניתן לאתר מבין פסקי הדין הרבים, גם כאלה שנתנו משקל נכבד לנסיבות קונקרטיות מיוחדות, ולא מיצו את הדין עם הנאשם.

מכל המתואר ניתן לראות כי חומרתן הרבה של עבירות האלימות במשפחה, הגוררת בעקבותיה צורך בהחמרה בענישה, נעוצה במאפיינים המיוחדים של עבירות אלה. בשל כך תמהתי משהגיש לי הסניגור קובץ פסיקה מקלה (2/ס) העוסק בעבירות אלימות חמורות אך "רגילות". על כך אומר ש"אין הנידון דומה לראיה", ולא אוסיף.

בסופו של דבר, לאחר ששקלתי את חומרת המעשים בנסיבותיהם, את עוצמת הפגיעה בערכים המוגנים ואת מדיניות הענישה הנוהגת, אני קובע כי מתחם הענישה במקרה זה נע בין 1-3 שנות מאסר.

17. סטייה ממתחם הענישה משיקולי שיקום

סעיף 40ד(א) לחוק העונשין קובע:

"קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו".

הגעתי למסקנה כי במקרה זה קיימים נתונים רבים המעידים על פוטנציאל שיקומי גבוה במיוחד, באופן המצדיק חריגה ממתחם העונש ההולם.

עברו של הנאשם נקי ועד לאירוע הנדון הוא ניהל אורח חיים נורמטיבי של לימודים, עבודה, גידול ילדים ופרנסת המשפחה, למעט העבירות כלפי בת זוגו.

הנאשם עבר - וזהו עיקר - תהליך שיקום מוצלח מיום שחרורו ממעצר, ובמשך כ- 11 חודשים.

מהתנהלות הנאשם מרגע הודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן (שהייתה אמנם בשלב שלאחר שמיעת חלק מראיות התביעה, אך עדיין יש בה להעיד על נטילת אחריות למעשיו) ומרגע שהחל "להיפתח" רגשית בפני קצין המבחן ועד עתה, ניתן ללמוד על שיתוף פעולה אמיתי שלו עם שירות המבחן ועם כלל הגורמים המטפלים, דבר שמעיד על רצונו האמיתי להשתקם.

תסקירי שרות המבחן בעניינו של הנאשם מגלים אף הם פוטנציאל שיקומי ממשי והמלצת שרות המבחן בעניינו היתה לשל"צ וצו מבחן;

העובדה שגם אשתו של הנאשם נרתמה להליך הטיפול, מגבירה אף היא את הסיכוי להצלחת השיקום, הן במישור האישי של הנאשם והן במישור היחסים הזוגיים.

כל אלו מביאים אותי למסקנה כי לנאשם סיכוי של ממש להשתקם - והוא אף עשה כברת דרך משמעותית בכיוון זה - באופן המצדיק חריגה ממתחם העונש ההולם.

שיקומו של הנאשם, תוך קבלת טיפול שיביא להקטנת הסכנה להישנות האלימות כלפי אשתו, מהווה גם שיקום משפחתי. המשך קיומו של תא משפחתי יציב, הכולל בעל-אב, אישה-אם, וילדים, ומהווה את צורת החיים המרכזית והעיקרית בעולם המודרני בכלל, ובמגזר הערבי הכפרי בו חי הנאשם בפרט, הינו אינטרס חשוב לא רק של הנאשם אלא של הציבור כולו.

מכיוון שכך, אני סבור כי במקרה זה ענישת הנאשם באמצעות מאסר בפועל ממושך תביא להרס התא המשפחתי, לפגיעה בנאשם וכתוצאה מכך לפגיעה בציבור כולו. בהקשר זה מקובלת עלי עמדת הסניגור, כי ההצעה השיקומית של שרות המבחן אשר בדרך כלל מסתכל "דרך עיני הנאשם" בלבד, מתאחדת במקרה זה עם השיקולים הרחבים יותר של בית המשפט, המביט דרך "עיני הציבור כולו".

ראוי כי אחזור ואדגיש כי מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות של אלימות במשפחה הינה להשית בדרך כלל על העבריין, עונש מאסר משמעותי מאחורי סורג ובריח ולא בעבודות שרות. אולם, מדיניות לחוד, וענישה אינדיבידואלית לחוד וראוי לזכור בהקשר זה את דברי כב' השופט ג'ובראן לאמור:

"נדגיש כי אין לראות בפסק דינו זה משום הבעת קלות ראש במעשיו הקשים של המשיב, ואין לראות בכך משום שינוי במדיניות הענישה הראויה בעבירות מסוג זה, קרי, מאסר מרתיע מאחורי סורג ובריח, כפי שצוין לעיל. אולם, מקרה זה הינו יוצא דופן לכלל אשר הותווה בפסיקה וידוע הוא כי "מדיניות נעדרת חריגים כמוה כמכונת - מסבים בלא שמן להסיכה. מה זו האחרונה לא תפעל ותישרף במהרה, כן דין המדיניות"

(בג"ץ 3648/97 סטמקה נ' שר הפנים, פ"ד נג(2), 728 728, 794 (1999)).

בגישה לפיה העדר עבר פלילי, אורח חיים נורמטיבי, שיתוף פעולה עם שירות המבחן ודרגת סיכון נמוכה, מהווים פוטנציאל שיקומי המצדיק סטייה ממתחם הענישה, נקט בית המשפט העליון - למשל - בע"פ 1903/13 חמודה עיאשה נ' מדינת ישראל, (14.7.13). באותו מקרה הורשע המערער בבית המשפט המחוזי בעבירות חמורות של קשירת קשר לביצוע פשע, בידוי ראיות, מסירת ידיעה כוזבת ועבירות של החזקת ונשיאת נשק. בעניינו של מערער זה עמדו לזכותו תסקירי שירות מבחן, העדר עבר פלילי, סיכון נמוך, שיתוף פעולה, לרבות השתלבות בהליך הטיפול בבית הסוהר, ותמיכה משפחתית. בית המשפט העליון מצא בשילוב הנסיבות ביטוי לפוטנציאל שיקומי גבוה, וכך קבעה כב' השופטת ארבל:

"לעמדת, במקרה הנדון קיימים נתונים רבים המעידים על פוטנציאל שיקומי גבוה

עמוד 18

במיוחד באופן המצדיק חריגה ממתחם העונש שנקבע בהתאם לסעיף 40ד(א) לחוק. עברו של המערער נקי לחלוטין, וכאמור עד לאירוע הנדון הוא ניהל אורח חיים נורמטיבי. תסקיר המבחן בעניינו של המערער מגלה פוטנציאל שיקומי ממש, תוך קביעה כי הסיכוי לביצוע עבירות נוספות בעתיד הוא נמוך ביותר. שירות המבחן המליץ כזכור להשית על המערער עונש מאסר שיבוצע בעבודות שירות. כמו כן, מהתנהלות המערער בתקופת מעצרו, ומאסרו עד כה, ניתן ללמוד על שיתוף פעולה אמיתי עם רשויות אכיפת החוק ובמיוחד עם שירות המבחן, מה שמעיד על רצונו להשתקם, וכן דומה כי למערער משפחה שיכולה לספק לו תמיכה משמעותית לשם כך. התסקיר אף מלמד כי מאסרו של המערער עלול להביא להידרדרות במצבו ולפגוע קשות בסיכויי שיקומו, חשש המתגבר ככל שמדובר במאסר ממושך יותר. כל אלו, לצד החרטה שהביע על מעשיו, מביאים למסקנה כי למערער סיכוי של ממש להשתקם, באופן המצדיק לחרוג מהמתחם שנקבע".

נימוק נוסף המחזק את סיכויי השיקום ומגדיל את סיכויי "ההרתעה האישית", מצוי בכך שהנאשם "טעם" כבר תקופה משמעותית של שלילת חרות, כ- 8 וחצי חודשים (מעצר, מעצר בית ומסגרת סגורה ב"בית נועם").

אשר על כן, הגעתי למסקנה לפיה במקרה זה יש לחרוג ממתחם העונש ההולם ו"להלך על החבל הדק" של דרך הביניים, באמצעות הטלת עונש משולב שיכלול מאסר - אך לא מאחורי סורג ובריח - ועונשים נוספים בעיקר צופי פני עתיד.

18. העונש המתאים בהתחשב במידת החריגה הראויה

לאחר ששקלתי את כל השיקולים, לקולא ולחומרא, ובעיקר נוכח מסקנתי כי מקרה זה הוא מהחריגים המצדיקים "סטייה" ממתחם העונש ההולם, בשל שיקולי השיקום המתוארים לעיל, יש בדעתי להשית על הנאשם מאסר בעבודות שרות ובנוסף, צו פיקוח ק. מבחן.

גזירת עונש מאסר שירוצה בעבודות שרות יאפשר פיקוח של ק. המבחן על הנאשם למשך תקופה ממושכת (חצי שנה יותר מזו המבוקשת ע"י שרות המבחן), וגם יקנה לבית המשפט את הסמכות, במקרה שהנאשם יפר את צו המבחן בכל צורה שהיא או יבצע עבירה נוספת, להענישו שוב בגין העבירה נשוא תיק זה, נושא שהוסבר על-ידי לנאשם היטב ב"שפה פשוטה" המובנת לו.

יש בכך יצירת מחסום נוסף לבל תישנה התנהגותו של הנאשם ומכשיר להפחתת מסוכנותו העתידית - אם קיימת.

אף שהלכתי כברת דרך ארוכה וקיבלתי באופן עקרוני את המלצת שרות המבחן לענישה שיקומית, לא אוכל לקבלה כמות שהיא, דהיינו מבחן ושל"צ, כיוון שבענישה כזאת לא מתקיימים כלל עקרונות ההלימה ולא שיקולי ההרתעה.

19. בחוות דעתה מיום 20.3.14 מצאה הממונה על עבודות שרות (להלן: "הממונה") את הנאשם מתאים לריצוי עונש מאסר בעבודות שרות במשטרת עירון.

על הנאשם להתייצב לצורך קליטה, הצבה ותחילת עבודות השרות במשרדי הממונה המצויים במתחם משטרת טבריה ביום 28.5.14, עד השעה 08:00.

לבקשת הממונה, מוזהר הנאשם כי מדובר בתנאי העסקה קפדניים וכל חריגה מהם יש בה כדי להפסיק את עבודות השירות וריצוי יתרת העונש במאסר בפועל.

לנוכח כל האמור לעיל, אני משית על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 6 חודשי מאסר בפועל אשר ירוצו בעבודות שירות, על פי חוות דעתה של הממונה מיום 20.3.14.

ב. 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור במשך שנתיים כל עבירת אלימות מסוג פשע.

ג. 8 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור במשך שנתיים כל עבירת אלימות מסוג עוון או עבירה של אימים.

ד. אני מעמיד את הנאשם ב"צו מבחן" למשך 18 חודשים מיום מתן גזר דין.

המזכירות תשלח העתק מגזר הדין לממונה על עבודות שרות ולשרות המבחן.

הודעה זכות הערעור לבית המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתנה והודעה היום, כ"א אדר ב' תשע"ד, 23.3.2014, בנוכחות הנאשם וב"כ הצדדים.